

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamezne števe se prodajajo po 3 nvt. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvt. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, smrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnj vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačilno in uitožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenega naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije se pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik **STEFAN GODINA**. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. - Natisnila Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poroštvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šte. 18.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Sokolski zlet v Pazinu.

PAZIN 15. Sokolski zlet župe Vitežič v nedeljo in danes se je izvršil nad vse sijajno. Moralen uspeh je tak, da ga ni možno opisati.

Sokolov v kroju je bilo okoli dve sto — Zastopana je bila tudi župa zrinjsko-frankopanska in deputacija Sokola iz Trsta. Vsprejem v nedeljo popoldne na pazinski postaji je bil prisrčen. Sok. so korakali v mesto do občinske hiše, na čelu jim buzetska sokolska godba, hrpeljska sokolska godba, sokolska fanfara sušaška in opatijska godba. Z balkona občinske hiše je Sokole pozdravil župan dr. S. Kurelič.

Odzdravil je starosta Vitežičeve župe br. dr. Poščić, ki je s svojim govorom vse navzoče naravnost elektriziral. Rekel je, da mi nismo došli v Pazin demonstrirati, ampak prišli smo semkaj braniti naša tla. Pozival je na slogu med Hrvati in Slovenci ter na složno delovanje. Toliko pozdravni govor župana dr. Kureliča, kolikor govor staroste dr. Poščića je mnogoštevilno zbrani narod vsprejel z velikanskim navdušenjem in odobravanjem.

Nato so Sokoli odkorakali v „Nar. dom“, od koder so potem šli obedovat v razne narodne gostilne.

Popoldne ob 4. uri je bil v „Nar. doma“ koncert in igra, ki so jo predstavljali člani puljskega Sokola. Veselica je nepričakovano dobro vspela.

Po predstavi je bila svobodna zabava in ples.

Danes predpoludne je bila poskušnja naraščaja in članov. Ob 4. uri popoldne so Sokoli odkorakali z dvema godbama in dvema sokolskima zastavama na telovadišče.

Članstvo se je toliko s prostimi vajami kolikor na orodju izvrstno izkazalo, za kar je želo burno pohvalo od strani občinstva. Naraščaj je nastopil v prostih vajah, ki jih je izvršil nepričakovano izborni, vzlic temu, da se je pričel vaditi še-le pred mesecem in pol. Po vajah so Sokoli zopet skupno odkorakali v „Narodni dom“, kjer so se gostje poslovili od pazinskega „Sokola“. Tu so govorili starosta sokolske župe Vitežič br. dr. Poščić, starosta pazinskega Sokola dr. Trinajstić in starosta iz Fužine. Vsi govorci so bili v hramu pozdravljeni toliko od Sokolov kolikor od občinstva. Vsak govornik je posebno pozdravil še tržaškega „Sokola“, na kar se je brat Muha v kratkih jedrnatih besedah zahvalil za prisrčni vsprejem in tople pozdrave.

Nato so gostje z godbami na čelu burno pozdravljeni na ulicah od mnogoštevilnega občinstva, izlasti iz pazinske okolice, odkorakali na postajo. Domače občinstvo je toliko pri vsprejemu koliko ob odhodu metalo z okenj cvetje na Sokole.

Slovo na pazinski postaji je bilo jako ginljivo, tako, da je bilo pri mnogih, izlasti starih ljudeh, videti solze v očeh.

Pazinski Italijani so se sokolskih rudečih srajc tako zbal, da so vsi za ta dva dni zbežali iz Pazina, najeli so pa zato razno mularijo in pobalino iz nekaterih isterskih mest, ki je imela nalog, naj moti sokolsko slavnost, ali to jim ni uspelo, ker je pol. oblast ukrenila vse potrebno, da se mir nikalil.

Prišlo je sicer do manjih spopadov, — a ne s Sokoli — in aretiranih je bilo od

orožništva tudi 24 italijanski pobalino, ali noben teh ni doma iz Pazina.

Sestanek Aehrenthala s turškimi velikimi vezirjem.

MARIJINE VARI 15. Pogovor ministra za unanje stvari grofa Aehrenthala s turškimi velikimi vezirjem Hakki pašo je trajal uro in pol. Potem je Aehrenthal vrnil obisk svojem gostu.

Zoološki kongres v Gradcu.

GRADEC 15. Danes je bil oficijelno odprt 8. mednarodni zoološki kongres. Na otvoritvi so bili navzoči mnogi državni dostojanstveniki, načelniki lokalnih oblastij in veliko število uglednih oseb in tudi naučni ministri grof Sturgkh. Navzoče je pozdravil predsednik dvorni svetnik dr. Graff; za njim je povzel besedo naučni minister grof Sturgkh, ki je imel daljši govor, v katerem je omenil, da si udeležitelji kongresa gotovo ogledajo tudi zoološko postajo v Trstu. Omenil je, da sta se Avstrija in Italija združili, da skupno raziskujeta Jadransko morje v oceanografskem in biološkem oziru.

V imenu dežele je kongresiste pozdravil deželni glavar in član gospodske zbornice Edmund grof Attems, v imenu mesta Gradca pa župan dr. Graff, konečno je pozdravil kongresiste tudi rektor vseučilišča prof. dr. Kratter. — Nato je govoril predsednik permanentne komisije mednarodnega zoološkega kongresa, Perrier. — Sledila so potem tri predavanja.

Hrvatska kriza.

ZAGREB 15. Predsednik hrvatske ljudske napredne stranke dr. Lorković je sklical za 20. t. m. konferenco členov osrednjega odbora in zaupnikov stranke.

ZAGREB 15. Kakor poroča „Hrv. Sloboda“, bo konferenca Starčevićancev koncem tega ali začetkom bodočega meseca.

Grški prestolonaslednik.

ATENE 15. Prestolonaslednik Konstantin, ki je bil odsoten dlje časa, se v petek povrne v Atene.

Povodnji na Japonskem.

TOKIO 15. Povodenj je včeraj ob 6 zjutraj v poplavljenih okrajih dosegla vrhunec in je potem začela upadati. Doslej se je ugotovilo, da je utonilo 385 oseb, 500 jih pogrešajo.

Železniška nesreča.

PETROGRAD 15. Na veliki postronski črti Nikolajeva železnice sta radi krivo postavljenih izogibovalnic v bližini Petrograda trčila dva tovorna vlaka z nekim urejevalnim vlakom. Nesreča se je zgodila tako, da sta vozila tovorna vlaka nasproti na vsoprednih tračnicah, dočim jima je tretji vlak prekrizal pot. 5 železniških voz in dva stroja so se preobrnila preko železniškega nasipa. Sedem oseb od vlaka je bilo ranjenih.

STOLNI BELIGRAD 15. Vlak št. 213, ki odhaja iz Balantos Szent György je sinoči ob 10. uri zvečer trčil na postaji Lepseny z nekim rezervnim vlakom. Trije vozovi rezervnega vlaka so bili razbiti, več voz je poškodovanih. Od obojega in potnikov ni bil nikdo ranjen. Osebnostni vlak je nadaljeval svojo vožnjo z eno in pol urno zamudo.

Velik gojzdni požar.

SPOKANE 14. (Washington, Združene države). Gojzdni požar v severni Idahi se razširja vedno bolj. Za gašenje požarja so

me bil gnal do poravnavanja. Misel na obupno osamljenost, v katero bi bila obsojena, ako bi ostavila Gerharda; in tudi misel na kesanje, ki bi je prizadela s svojim odhodom Gerhardu, me je vezala trdno na-nj. Dasi me ni ljubil več toliko, da bi bil v tej ljubezni morda srečen, me je vendar še vedno dovolj ljubil, da bi me izgubil le z največjim in strašnim obžalovanjem. Če k obrablja polagoma vse, je obrabil tudi to...

Toda, kakšne ure, — grenkejšje od smrti — sem preživela v oni od topolov obdajani Cottagi, kjer sem ob nevitah čula šumenje morja, kakor silno, neskončno oddaljeno plakanje!...

Ce je bil Gerhard zvečer včasih doma in je sedel ob kaminu in čital kako knjigo, jaz pa delala na kakem vezenju, nisva spregovorila nobene besede in jaz sem ga pogledovala naskrivoma:

Videla sem na njegovem obrazu izraz prisiljenosti, kar je bilo spoznati tem lažje, ker je bilo smehljanje temu plemenitemu obrazu ravnotako lastno, kakor je bila lastna njegovemu plemenitemu srcu ekspanzivnost.

Navadno so bili angleški ali francoski časopisi, ki jih je pregledoval kar tako v

bila odposlana v vsej naglici ojačenja čet. Ves Taft, ki šteje 200 hiš, je izročena plamenu. En vlak z živili, s 35 osebami vred se pogreša. Večje število oseb, med temi ženske in otroci, je v Synowarku obdanih od plamena. Bati se je, da odposlano rešilno moštvo ne bo moglo prineesti rešitve.

K železniški nesreči v Sonjonu.

SONJON 15. Včerajšnja železniška nesreča se je zgodila ob 10.45 zvečer. Zabavni vlak je vozil okoli 1100 izletnikov. Vlak, na katerega je zadel, je bil prazen. Učinek trčenja je bil v prvem hipu strašen.

Šest voz tretjega razreda zabavnega vlaka so bili popolnoma ukup stisnjeni. — Trije so bili popolnoma razbiti. Število ranjenih se ceni na sto. Kurjač stroja tovarnega vlaka je bil izvlečen izpod stroja.

Od drugih mrličev so dosedaj že 37 izvlekli izpod razvalin vlaka.

PARIZ 15. Predsednik Fallieres je radi nesreče v Sonjonu izrazil željo, da se črta iz programa njegovega bivanja v Švici oni del, ki je bil namenjen veselcam.

Turčija.

SOLUN 15. Govori se, da so Bolgari v Ištupu napadli vladno poslopje in da so prerezali državni brzojav. Glasom drugih poročil so Bolgari zažgali tudi konak.

Dve novi turški vojni ladiji.

WILHELMSHAFEN 15. Včeraj sta pod poveljstvom kontreadmirala Kocha odplule v Turčijo vojni ladiji „Weissenburg“ in „Kurfurst Friedrich“, ki jih je Nemčija prodala Turčiji. — Oklopnačam so nadeli novi imeni „Haireddin Barbarossa“ in „Turgut Reis“.

Aretacija pohotnega morilca.

DUNAJ 15. Tukaj je bil danes aretiran 32 letni tesarski pomočnik Kristijan Voigt iz Tettava na Bavarskem, ki je očitno osumljen, da je predvčeraj izvršil v Praterju pohotni umor.

Voigt je že pred 8. leti izvršil pohotni umor na Turinškem, a tedaj so ga proglasili blaznim.

Bruseljska svetovna razstava deloma pogorela.

BRUSELJ 15. Sinoči ob 9. uri je izbruhnil ogenj v belgijskem oddelku svetovne razstave. — Angleški oddelek je ugrožen.

BRUSELJ 15. (Ob 1 uri 50 min. zjutraj). V tem trenutku ni možno reči, kako daleč je segel požar. Sodi se, da je velika dvorana levo od vhoda popolnoma razdejana in da je trpel tudi angleški oddelek. Ni možno pa priti blizu pogorišča. Plamen razsvetljuje vse mesto. Povsod vlada mrzličavo razburjenje.

BRUSELJ 15. (Ob 12.30 zjutraj). Belgijski „Peuple“ poroča, da je angleški oddelek popolnoma uničen. — Ob 11.30 po noči se je veter izpremenil, vsled česar je pričel goreti „Stari Bruselj“ v vsem svojem obsegu. Paviljoni v Avenue des Nations so v ognju. Francoska restavracija in francoski oddelek sta popolnoma razdejana. — Širi se govorica, da sta našli dve osebi smrt, kakih 30 da jih je pa ranjenih.

BRUSELJ 15. (Ob 1.15 zjutraj). Vkljub vsemu prizadevanju gasilcev je ogenj prešel na francoski, danski, ruski, norveški, avstrijski, japonski in kitajski oddelek ter

naglici, a pri tem je v člankih in brzojavah najmanjših političnih posamičnosti iskal svoje tajne šimere. Če je zasledil kje kako novo imenovanje iz njegovega prejšnjega poklica, je omenjal to nasproti meni kakor proti svoji lastni volji in opažala sem vselej, kako se je stemnilo njegovo čelo in njegove oči.

Povem Vam vse moje muke z eno samo besedo, če Vam pravim, da sem bila sklenila povrniti se nazaj v Pariz.

Pri uravnavanju mojega zakonskega vprašanja mi je gospod Andry, ki se je v tej stvari vedel kakor žentleman — (tako napravi skoro vsak inteligenten egoist, da ohrani svojemu koristolovstvu lice velikodušnosti) — pustil sporočiti, da sem jaz za-nj mrtva, in da se ni treba bati njegovega maščevanja, če se mi poljubljaj vrniti se v Pariz, ali sama, ali pa tudi v spremstvu.

Za tako ponosno žensko, kakor sem bila jaz, je bila ta beseda najhujše preganjanje! Toda, kaj me je brigal sedaj nekdanji ponos? Če bi se bila vrnila v Pariz, bi mi ne bilo nič, če bi se tudi srečala z onimi, ki so me poznali nekoč. Kaj mi je bilo na tem, če bi se mi morda rogali!?... (Pride še).

italijanski paviljon. Na Avenue du Solkosch, na katero meji razstava, je pogorelo nad 40 hiš. Upepeljena je vsa leva stran Avenue des Nations.

BRUSELJ 15. (12.45 po noči). Glavna fasada razstave, ki je večinoma tvorila poslopja belgijskega oddelka, je popolnoma uničena. Govori se, da je angleški oddelek razdejan, francoski in italijanski, če ne uničen, pa saj težko poškodovan. Goreti je začelo na poštnem uradu v razstavi. Ogenj je brzkone nastal vsled kratkega stika. Doslej ni ponesrečil nihče.

BRUSELJ 15. Po stanju ob 2. uri zjutraj je angleški oddelek popolnoma razdejan. — V francoskem oddelku je ogenj že močno napredoval in se je proprijel tudi že italijanskega in več inozemskih paviljonov, vendar ni možno sedaj podati obseg požarja. Belgijski oddelek, ki je nameščen v glavni fasadi, leži v razvalinah; tako tudi francoska restavracija, „paviljon mesta Pariza“ in vsa leva stran Avenue des Nations. V narodni razstavi so zamogli rešiti mnogo predmetov. Vest, da sta izgubile življenje dve osebi, se demantuje. Nasprotno potrjujejo, da je ranjenih 20 ali 30 ljudi, mej temi dva težko.

BRUSELJ 15. (Ob 2.55 zjutraj). Glasom zadnjih poročil je požar lokaliziran. V italijanskem oddelku je škoda vendar velika, čeprav je pogorel le en del poslopja. Oddelki Danske, Ruske, Norveške, Avstrije, Japonske, Amerike, Turčije in Švice so pogoreli deloma.

BRUSELJ 15. (Ob 6.30 zjutraj). Ob zori so ugotovili, da so oddelki, ki obsegajo mednarodno galerijo (Avstrija, Rusija, Danska, Norveška, Japonska, Amerika, Turčija in Švica) malo ali prav nič trpeli. V italijanskem oddelku se je gasilec posrečilo udušiti požar, že ko je pričelo goreti. — Glavna palača belgijskega oddelka, angleški oddelek, paviljon mesta Pariza, francoski paviljon, konečno „Stari Bruselj“ so popolnoma razdejani. Uničen je tudi ves material juri. Razstavni odbor je sklenil, da ostane razstava v nerazdejanih delih za občinstvo odprta.

BRUSELJ 15. Nemški oddelek razstave je ostal popolnoma netaknjen. Ko je pričelo goreti, so počeli delovati z gasilnimi aparati nemškega oddelka, da bi rešili poslopje. Reševalna dela so dobro vspela na nemški oddelek ni bilo nikake resne nevarnosti, ker je oddaljen od pogorišča 400 metrov in je vrhu tega od nadaljnjega dela razstavnega prostora oddeljen po stopnicah.

Tudi holandski oddelek, ki leži nasproti nemškemu oddelku, je ostal popolnoma nepoškodovan, nadalje tudi oddelki sledečih držav: Monaka, Španske, Kanade, Brazilije, Danske, Rusije, Švice, Avstroogrske, Argentine, Luksemburga, Turčije, Perzije, Japonske, Kitajske in Združenih držav.

Velika mednarodna lopa za stroje je tudi rešena. Arhive angleškega oddelka so zamogli rešiti.

Ni res, da je ena stran Avenue des Nations popolnoma pogorela. Pogorel je paviljon mesta Pariza. Francoski paviljon je močno poškodovan. Oddelek za živila je popolnoma izgubljen.

Tudi oddelki za stroje francoskega oddelka je ostal netaknjen.

Danes predpoludne so aretirali nekega moža, ko je hotel ukrasti ure. Italijanskega oddelka se požar ni dotaknil, vendar je bil poškodovan od vode. Bruselj je danes podoben mestu, nad katerim je proglašeno obsedno stanje, tako razburjeno je tukaj prebivalstvo.

Iz pokrajina je došlo v Bruselj mnogo oseb. Tukajšnja prometna sredstva ne zadostujejo in le težko je dobiti kak voz ali avtomobil. Velike lojtrnce prevažajo radovedne ljudi na pogorišče.

BRUSELJ 15. Na sodnijski ukaz je bila razstava ob 6. uri zvečer zaprta. Vojaške čete in orožniki so zasedli vse izhode. Popoldne je bilo občinstvo pripuščeno v razstavo razun oseb, ki so imele permanentne vstopnice.

Razstavo je obiskalo 933.000 plačujočih oseb.

Pomen nemščine pri Slovencih.

II.

Do tu smo govorili v obče o jeziku in literaturi in to zato, da olajšamo manj izobraženim čitateljem to, kar mislimo spregovoriti v naslednjih vrstah o tem, kar se tiče nas Slovencev neposredno.

Namerili smo se tu spregovoriti nekoliko o nemščini in o razmerju nas Slovencev do tega jezika.

Pri nas se mnogo kriči zoper Nemce, zabavljamo zoper nemške napise, napadamo po časopisju izvajajoče in arogantno vedenje prenapetih nemških uradnikov in jim s tem delamo to veliko uslugo, da ti gospodje prav na ta način lažje avanzirajo.

Dogodki iz minolih let so nas poučili, da, kadar so kakšnega zagriženega nemškega ali tudi nemškega uradnika prav dobro napadali slovenski časopisi, se dotičniku še navadno ni izkrivil zato le en sam las, pač pa je sledil prav kmalu avansma.

Ce pa se oziramo malo krog sebe, mari ne vidimo, kako se na vseh koncih in krajih goji nemščina z nekako mrzličavo pohlepno med vsemi sloji našega naroda?

Razjasnimo si nekoliko povode tej pohlepnosti do nemščine!

Ce pogledamo nekoliko v minolost, vidimo, da so inteligenti našega naroda z jemale svoje znanje v nemškem jeziku na nemških šolah, in posledica temu je bila v teh časih, ko čut narodne zavednosti ni bil še tako razvit, da so taki inteligenti, izišli iz našega naroda, postali nemška inteligenca, ki je prav tako zatirala naš jezik in našo narodnost, kakor pristen Nemec.

Kakor so se Nemci s pomočjo grščine in latinščine povzpeli do kulture in jo pozneje začeli gojiti v domačem jeziku, velja isto glede nemščine tudi nam Slovincem.

Tudi k nam je prodirala prosveta v prvotnih časih od Nemcev in v nemškem jeziku, a sedaj smo dorasli toliko, da hočemo na svoji zemlji gojiti omiko v svojem jeziku.

Prav to, kar so storili Nemci z latinščino in grščino, delamo tudi mi sedaj z nemščino: odpravljati jo moramo, ker drugače bi nam zamogla postati v bodočnosti tako nevarna in pogubna, kakor nam je bila v minolosti potrebna. Hvaležnost tu ne bi bila umestna.

Razloček med Nemci in nami je tudi ta, da oni so imeli že davno v minolosti lastno državo in so odločevali sami o svoji usodi, mi pa moramo svoj tilnik uklanjati že preko tisoč let tjujcu, ki nam reže kruh omike v precej tankih koščekih.

Vsak izobraženec, ki se je izšolal na avstrijskih srednjih šolah, se mora več ali manj priučiti nemščini; in prav mi Slovinci smo potem primorani nadaljevati visoke šole v tem jeziku, ker dosedaj nimamo še visokih šol v svojem jeziku.

Prav ta obširna raba nemškega jezika je začela postajati nam Slovincem nekaj let sem usodopolna. Človek, ki se toliko let svojih študij peča skoraj izključno le z enim jezikom, navadi se mu tako, da se vse njegovo mišljenje vrši v tem jeziku. In to je pri naši inteligenci nemščina.

Večina slovenske inteligence misli nemško takrat, ko govori slovensko. Posledice temu ne izostajajo. Ta gospoda je začela nekaj let temu nazaj nehoti pačiti naš jezik tako, da če pojde tako naprej, se bo po par desetletjih Nemec prav lahko učil slovenskega jezika, ne da bi trebal niti Lendovškove „slovnice za Nemce“ ampak zadoščal mu bo Janežič-Bartelnov slovar.

Radi tega pa naj nam prizadeti ne zamerijo in naj ne mislijo, da je naš namen tudi komu zabavljati. Naš namen je le, da povedamo britko resnico, ki je res tako britka, da se jo da le v takem tonu primerno opisati.

Mari je kriv srednješolski dijak na tem, da se mora že eno leto prej, nego stopi v gimnazijo, mučiti z nemščino na vse pretege.

Vso srednješolsko dobo mu vtepajo nemščino v glavo z lepa in s huda. Slovenščini so odmerjene le nekatere urice na teden; vspehov ne moremo pričakovati velikih od teh par uric, četudi so vsi drugi pogoji, tičeči se tega pouka, izpolnjeni najvestnejše.

Prigodilo pa se je na neki nemški gimnaziji pred leti, da je nerazsodna mladina štrajkala demonstrativno proti nekemu profesorju, ki je predaval v teh urah pastorko slovenščino. Dijaki so sredi šolskega leta izostali od slovenskih ur in niso več prihajali k temu pouku.

Kaj mislite, koliko „karcerja“ so dobili za to? — Prav nič! Ravnateljstvo je to prezrlo in molčalo na vse to.

Naj bi poskusil kedo kaj tacega s kakim drugim neobligatnim predmetom, n. pr. s petjem ali telovadbo! Tu bi mu druga pela.

To smo omenili le zato, da dokažemo, kako mrzli so nemški ravnatelji na nemških srednjih šolah še tisti mrlici slovenskega jezikovnega poduka, ki mu je tako skopo odmerjen.

Da bi me kedo ne umel napačno, moram povdariti, da vključ vsem tem neveselim razmeram je naša srednješolska mladina po ogromni večini vseeno narodna in nastopa navdušeno v boju za narodne koristi.

Slavnost 25-letnice pevskega društva „Zastava“ v Lonjerju.

Nedeljska slavnost 25-letnice pevskega društva „Zastava“ v Lonjerju in s to zvezane veselice je izpadla v vsakem oziru

prekrasno. Simpatije, ki jo uživa prijazni Lonjer in lep poleten dan, ki ga je naklonilo nebo, je privabil na tisoče naroda v Lonjer, ki se je odel ta dan v praznično obleko.

Pred vhomom v vas je bil postavljen ličen slavolok, pred katerim sta čakala na vrdejskega in openskega Sokola, ki sta prišla skupno z NDO in delavskim podporinim društvom (obe z zastavo) lonjerska godba in mešani zbor „Zastave“ s predsednikom g. Ivan Marija Čokom na čelu.

„Sokol“ in druga društva je pozdravil predsednik g. Čok. — Zahvalila sta se na kratko g. Kamuščič in g. Trobec.

Nad glavnim uhomom na veseličnem prostoru je bila prirejena tribuna, iz katere so ljubka domača dekleta sipala cvetke na goste.

Prostor za veselico je bil obširen, vendar za to priliko še premajhen.

Predsednik g. Ivan Marija Čok je v krasnem govoru na kratko očrtal pomen slavnosti in povdarjal pred vsem, da nikakor ni resnična trditve, da mi Slovinci nimamo zgodovine. Imamo zgodovino, a ta zgodovina je zgodovina robov, pisana s krvjo in solzami. Bil je tam ob obalah Adrije grad, — je rekel govornik — okoli katerega je bil vrt, ki je bil pust in neobdelan.

Nič ni raslo na tem vrtu. Gospodar je bil tujec, a oskrbnik — suženj. Naenkrat pa se je oglasil v nekem kotu vrta slavček. Temu slavčku se je pridružil drugi, tretji itd. In kmalo se je razlegalo po celem vrtu krasno petje slavčkov. In ta vrt ni bil več pust in prazen. Začelo je v njem bujno cvetenje in se razvijati novo življenje.

Ta vrt je naša slovenska okolica, a naša pevska društva so slavčki, med katerimi je začela „Zastava“ ena prvih.

Govornik je končno naznanil, da se je prvi društveni pevovodja g. Stelč pisemno opravičil, ker se ne more udeležiti slavnosti, ter pozval prisotne, naj mu zakličejo krepak: Živio!

Dalje se je opravičil državni poslanec profesor Mandić ter naznanil, da je zadržan, in da mu je žal, ker ne more kumovati tudi pri piru društva, kakor je kumoval pri krstu.

Ko je predsednik g. Čok razvil zastavo je pristopila blagorodna gospa dr. J. Mandičeva, ki je viharno pozdravljena, pripela na modro zastavo rdeče-bel trak, ter izustila krasen govor, v katerem je izrazila željo, da bi zastava plapolala vedno v čast, slavo in ponos našega naroda.

Na to se je vršila veselica, pri kateri so nastopila poleg „Zastave“ tudi sledeča pevska društva: „Vesela“, „Citelnica“ Sv. Jakob, „Slov. Straža, Gropada, „Ilirija“ Trst, „Primorec“ Trebče, „Lipa“ Bazovica, „Višava“ Konkonelj in „Slava“ Sv. Marija Magd.

Med odmori je svirala domača godba v splošno zadovoljnost.

Po vasi je vladalo celo popoldne živahno življenje in vrvenje kakor v kakem mravljišču.

Kljubu temu je vladal najlepši mir in vzoren red.

Pogovor s hrvatskim narodnim poslancem Supilom.

Reka 14. avg.

— C — Počenši od znane „reške resolucije“, katere avtor je bil Supilo in na temelju katere je hrvatsko-srbska koalicija zrušila „madjarski režim“ na Hrvatskem, je igral poslanec Supilo veliko vlogo v hrvatskem političnem življenju. On je bil imenovan in faktični vodja hrvatsko-srpske koalicije, če tudi ga ni slednja kakor takega oficijelno pripoznava. Z imenitno taktiko, s katero je vodil hrvatsko-srbsko koalicijo, je imela ista, če ne drug, vsaj zunanji pomen.

Pod njegovim vodstvom je koalicija omajala Wekerle-Koštutov kabinet, in vodila obstrukcijo v ogersko-hrvatskem parlamentu v Budimpešti. Iz teh razlogov upamo, da bo čitatelje zanimalo, če jim priobčimo mnenje poslanca Supila o današnji hrvatski krizi.

S tem namenom posetil sem danes poslanca v uredništvu „Reškega Novega Lista“.

„Vi me hočete „intervjuirati“ o položaju na Hrvatskem“, mi je rekel, vidite, jaz prav danes završujem članek pod tem naslovom v „Novem Listu“ in bom moral ves dan misliti in delati, ker ravno današnji zaključek bo glaven in po mojem mnenju mero-dajen. Hotel me je intervjuirati tudi dopisnik „Zeita“, ali ni mi šlo za roko.“

Ker ni imel časa, mi je svoje misli o današnji krizi in položaju na Hrvatskem izrazil na kratko nastopno:

Nič ne koristi lepa melodija, dobri instrumenti in dobri glazbeniki brez dobrega kapelnika. To isto ne velja samo pri glazbi, ampak to dejstvo se mora uvaževati tudi v politiki.

Takšna je bila tudi hrvatsko-srbska koalicija, ko je napravila znani pakt z banom Tomašičem. Slučaj „Araniški“ je razbil koalicijo in je bil vzrokom krize. Tukaj se je pokazalo, da ni koalicija imela dobrega „kapelnika“, ki bi bil ta „intermezzo“ dobro odigral. (To so moje besede, po smislu Supilovega izvajanja. — Dopisnik —). Oseba „Araniški“ je torej glavni vzrok krize.

Nova stranka, ki bi mogla eventuelno izveličati deželo iz krize, bo imela težek porod. (To smo bili tudi mi predvidjali o hrvatski krizi v naših člankih v „Edinosti“). Vse je odvisno od „napredne stranke“ in o sklepih iste. V napredni stranki so v tem pogledu dve mnenji: večina je za vstop v novo stranko, manjšina se temu protivi. Kak program in kakšna načela bo imela ta nova stranka, mi ni znano.

V obče vlada sedaj splošna konsternacija v hrvatski politiki. Furtimaši se organizirajo in delajo s polno paro.

Kakšna bo ta bodoča politika, kakšen bo izhod iz krize ne morem za sedaj reči. Mnogo bo odločevalo vedenje in moč furtimašev in „politika temperamentov“. Za volitve se tudi ne more nič predvidjati, ker na novih volitvah se bo volilo z razširjeno volilno pravico.

Hotel sem še nekaj gosp. poslanca Supila vprašati o „politiki temperamentov“, ali moral je oditi.

Dnevne novice.

Nov izpitni red pri rigorozih na zagrebškem vseučilišču. Deželnovladna naredba z dne 3. t. m. določa za pravne in državnoznanstvene rigoroze v šolskem letu 1910/1911 ta-le izpitni red: Historijski rigoroz: rimsko pravo, cekveno pravo in hrvatsko-ogrsko zasebno pravo upošteva je nemško pravno zgodovino in nemško zasebno pravo. — Judicijalni rigoroz: Splošno avstrijsko zasebno pravo z ozirom na obstoječe ogrsko zasebno pravo, trgovsko in menično pravo z ozirom na dotično avstrijsko pravo, civilnopravni red z ozirom na isti ogrski in avstrijski red; kazensko pravo in kazenski proces. — Politični rigoroz: Splošno državno pravo, hrvaško-ogrsko državno pravo, mednarodno pravo, narodno gospodarstvo in finančno vedo.

Pašič ne odstopi. Vest nekaterih listov, da odstopi srbski ministerski predsednik Pašič in se odtegne v privatno življenje, se ne potrjuje. On ostane še nadalje na svojem mestu.

Rusko-japonsko prijateljstvo. Iz Londona poročajo, da so v isti čas došle v Portsmouth japonska križarka „Ikoma“ in štiri ruske vojne ladije.

Na „Ikomi“ je bil slovesen sestanek ruskih in japonskih mornarjev. Japonci so Ruse posebno prisrčno vsprejeli. Zvečer je bivši portsmouthski mestni župan priredil na čast japonskim častnikom banket. Na banketu je princ Tahuma napil rusko-japonskemu prijateljstvu in rekel, da je sovražnik od včeraj, prijatelj od danes.

XXI. evharistični kongres se bo vršil od 7. do 11. septembra t. l. v Montrealu v Kanadi.

Slabi vspehi novačenja na Ogrskem. Iz Budimpešte javljajo o zelo slabem vspehu letošnjega novačenja, ki se je šele nedavno izvršilo na Ogrskem. Tako je bilo na primer za vojake sposobno v Szatmar Nemety-u od 239 pregledanih mladeničev le 48, v St. Gothardu pa od 336 komaj 55 njih.

Pomanjkanje mesa. Dne 18. t. m. pridejo na Dunaj vsi ministri in vršil se bo ministerski svet, ki se bo pečal v prvi vrsti z vprašanjem pomanjkanja mesa in eventuelno prepovedjo za izvoz živine. — Seveda bo mogoče doseči te prepovedi le sporazumno z Ogrsko in Rusijo.

Anarhistinje v Turšiji. Iz Carigrada: Tukaj so aretirali dve ruski anarhistinji, ki sta došle semkaj iz Sofije.

Veliki vezir v Marjinih varih. Iz Marjinih varov 14: Danes ob 5:30 popoldne je dospel semkaj turški veliki vezir. Na kolodvoru so ga vsprejeli načelniki oblastni.

Španski kralj Alfonz, ki je zadnje dni bival na Angleškem, se je vrnil na Španjo.

Grški list proti kandidaturi Venizelosa. Atenski list „Empros“ napada Venizelosa, češ, da namerava kandidirati za grško narodno skupščino, ne da bi bil še razvil svoj program.

List mu pravi, da namerava skupno z demokratično stranko in mladimi častniki zrušiti kralja in njegovo dinastijo in osnovati republiko.

Od druge strani pa poročajo iz Aten, da je voditelj kretske narodne stranke Mihe-lidakis odločno izjavil, da ne vsprejme nobene kandidature za grško narodno skupščino. Sodi se, da bodo njegov izgled posnemali tudi drugi Krečani.

Turška misija na Cetinjah. Iz Cetinja poročajo: Turška križarka „Hamidie“; na kateri se nahaja bivši veliki vezir z izredno turško misijo, je dospela v Bar v nedeljo zjutraj in je bila pozdravljena z 21 streli iz topov.

Barski guverner in poveljnik vojaške postaje sta se podala na ladijo pozdravit misijo. — Pozneje sta prišla na krov princ Peter in turški odposlanec z osebjem odposl. V njihovem spremstvu se je potem Hilmi paša z misijo podal na grad Topolico, odkoder je odpotoval na Cetinje, kamor je dospela misija ob 5. uri popol., pozdravljena z 19 streli iz topov.

Prestolonaslednik Danilo je pričakoval Hilmi pašo pred palačo in ga je spremlil v veliko dvorano, kjer ga je vsprejel knez Nikola, obdan od svojih ministrov in dvorjanikov. — Zvečer je vojni minister priredil

misiji na čast večerjo. Mesto je okrašeno s turškimi in črnogorskimi zastavami. Velika množica se je zbrala pred palačo in priredila misiji ovacije.

Odprava potnih listov za Srbijo. Z Dunaja poročajo, da odpravi avstro-ogrska vlada po vsprejemu trgovske pogodbe s Srbijo potne liste za Srbijo, kakor je Srbija to že storila minoli pomlad za Avstro-Ogrsko.

Clemenceau proti razoroženju. — Iz Buenos-Airesa: Na nekem demokratskem shodu je imel bivši francoski ministerski predsednik Clemenceau govor o vojni. — Clemenceau se je odločno izrekel proti ideji razoroženja, češ, da bi to dovelo do vseobče svetovne vojne.

Republikansko gibanje na Portugalskem se čim dalje bolj širi. Republikanci vodijo živahno volilno agitacijo, pri čemer prihaja do ponovnih demonstracij in nemirov.

Izvolski v Belemgradu. Iz Belegrada poročajo: V političnih krogih se govori, da pride ruski minister za unanje stvari. Izvolski prve dni meseca septembra v Beligradu.

Domače vesti.

Stražmojster Mučič. Na drugem mestu poročamo o slavnosti „Zastave“ v Lonjerju, ter omenjamo, da je vladal najlepši mir in red. Edini, ki je poskusil ta red kaliti, je bil famozni stražmojster Mučič iz Bazovice, kjer je dosedaj mirno počival na lovorikah, katere si je zaslužil v Boljuncu.

Ta prosluli človek je namreč nahrulil na cesti nekega siromaka z lajno, če ima dovoljenje, a to na način, da se je ljudstvo sploh zgražalo. Poleg tega je Mučič govoril italijanski, katerega jezika pa — mimogrede omenjeno — Mučič niti ne razume! Omenjeni siromak je odgovoril na italijansko vprašanje: „Gospod, saj jaz znam tudi slovenski“.

Mučič je pa kljub temu silil v moža italijanski. Nabralo se je takoj precej ljudstva, ki je bilo silno ogorčeno nad postopanjem tega „varuha“ javnega reda in mira. Da niso nekateri hladnokrvnejši naši ljudje pregovorili druge, da so šli proč, bi se bila prav lahko dogodila še nesreča. — Kdaj pride oblast do uverjenja, da je ta človek totalno nesposoben za svojo odgovorno službo?

Za slovensko vesljaško društvo v Trstu. Prejeli smo italijansko pismo, v katerem prosi anonimni pisec, naj stavimo na slovenska športna društva in slovensko mladino v Trstu sledeče vprašanje: Zakaj ne bi se osnovalo slovensko pomorsko športno (vesljaško, društvo s sedežem v Trstu?

Znano je, da se na anonimna pisma sploh ne oziramo. V tem slučaju tudi ne znamo, ali misli predlagatelj, ki pravi, da hoče ostati za sedaj še anonimni, resno, ali nas je hotel le malo potegniti.

Naj si bo prvo, ali drugo, bodi anonimnemu dopisniku povedano, da pride tudi to na vrsto, ko bo stvar dovolj dozorela. Znano nam je, da je že danes precej naših ljudi raztresenih po raznih tujih mor-skih športnih društvih, kjer se gotovo ne počutijo posebno dobro. Ko jih bo dovolj za samostojno slovensko športno društvo, nastane isto samo ob sebi.

Prvi vseslovenski narodno-radikalni abiturijentski shod se bo vršil v Trstu v dneh 26. in 27. vel. srpana 1910. Prirede ga abiturijenti in abiturientke gimnazij, učiteljski in realki.

Vspored: Dne 26. vel. srpana v veliki dvorani hotela „Balkan“: 1. Otvoritev shoda ob 9. uri in pol. 2. Volitev predsedstva in zapisnikarjev. 3. Referati: a) Narodno-radikalna struja, kulturna struja, b) Slovenska žena.

Nadaljevanje zbora ob 3. uri popoldne. — Referati: c) Naloge slovenskega tehnika. d) Razmerje slovenskega učiteljstva do ostale inteligence. e) Nova pota ljudske izobrazbe. — Čitanje resolucij.

Dne 27. vel. srpana zborovanja v treh sekcijah. Zborovanja bodo imela strokoven značaj: 1. Gimnazijsko-realska sekcija. 2. Ženska sekcija. 3. Učiteljskiška sekcija. — Zborovanja se vrše po § 2. — Zvečer ob 9. uri prijateljski sestanek.

Zaradi skupne vožnje iz Ljubljane se je treba prijaviti do 15. vel. srpana na naslov: Pripravljalni odbor za abiturijentski shod Mestni dom. Za pojasnila isti naslov. Odhod iz Ljubljane z juž. kol. dopoldne ob 11:40 m., prihod v Trst (drž. kol.) ob 6:45 m.

Tržaško vojaško veteransko društvo priredi dne 17. t. m., na predvečer 80. rojstnega dne Njega Veličanstva cesarja, bakljado kakor vsako leto.

Zbirališče ob 7. uri zvečer pred društveno pisarno, via Gelsi 12.

Dne 18. t. m. ob 9. uri predpoludnem služba božja na vadišču velike vojašnice. Zbirališče ob 8. uri zjutraj na vežbališču velike vojašnice.

Slavnost na Opčinah dne 21. t. m. Slavnemu tržaškemu občinstvu naznanjamo, da nam je „družba malih železnic“ dovolila za dan slavnosti 21. avgusta t. l. znižane cene, in sicer bo stala vožnja 1 K sem in nazaj. Tramvaj na Opčine in nazaj bo vozil po potrebi pozno v noč. Izlet na Opčine je torej pod vsakimi pogoji ugoden.

Listki za vožnjo in vstopnice so na prodaj pri vratarici „Narodnega doma“, v Trgovinski kavarni in v uradu NDO.

Veselični odsek.

Tržaška mala kronika.

Aretiran radi goljufive igre. V neki krčmi v ul. Crosada je bil sinoči aretiran težak Anton Penco, star 26 let, ker je pri igri na karte ogoljufal za 7 kron nekega Antona Rekarja iz Grete št. 865.

Ne želi svojega bližnjega žene. — Herman Mayer, star 25 let, delavec na državni železnici, stanujoč v ulici dei Crociferi št. 2, je prej bival v Celovcu in sicer pri zakonskih Ernestu in Genovefi Weinsburger. (Mož je tapecirar).

V minilem mesecu se je Mayer preselil v Trst in kakor se zdi, je pregovoril tudi ženo Weinsburgerja — s katero je živel v intimnih razmerah — naj pride za njim v Trst.

Res je ona prišla v Trst in bivala skupaj z Mayerjem pod krivim imenom. Mož pa je prišel iz Celovca semkaj iskat svojo boljšo polovico in ko jo je našel, je ovadil stvar policiji, ki je sinoči spravila Mayerja v ulico Tigor.

Zlomil si nogo. 6letni Ivan Gorup iz Skopega na Krasu si je zlomil desno nogo, zato so ga včeraj prinesli v tukajšnje bolnišnico.

Zadeta od kamna. Neki paglavac je včeraj zagnal v žleto Kloro Tolusso, stan. v ul. Pasquale Revoltella št. 795, precej velik kamen v čelo in jo precej močno ranil.

Ranjen v pretepu. Ludovik Mlaker, star 34 let, hlevar, stanujoč v Kolonji št. 20 je zadobil včeraj v pretepu hudo rano na glavi, zdrobljena mu je bila tudi kost.

Koledar in vreme. — Danes: Rok sp. — Jutri: Liberat muč.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 27° Cels. — Vreme včeraj: lepo.

Društvene vesti.

Slavnosti pevskega društva „Zvon“ in „Sokola“ na Opčinah v nedeljo dne 21. t. m. se udeležita nadalje korporativno društva „Slava“ iz Sv. Mar. Magd. po deputaciji, in tamburaško društvo „Tabor“.

Vesti iz Istre.

Iz Podgrada: Podgrad, vas na severni periferiji Istre, leži ob vnožju prijaznega, z borom obraščene holme, na katerem se dviga podrtina starega grada, kakoršnih je mnogo širom Istre; spomini so to benečanske dobe.

Tu je okrajna sodnija, županstvo, davkarija, glavno postajališče avtomobilske zveze med Opatijo in Trstom. Čim manj se zanimajo reakcionarna dežela in druge avtonomne oblasti za to letovišče in drugim ekonomskim ugodnostim preznamenit kraj, tem intenzivneje obrača nanj svojo pozornost tod potujoči Nemec, ki bi si rad vstvaril tu trdnjavo na potu do Adrije. Veliko let se snujejo načrti za v resnici potrebno železnično progo, toda beseda naših poslancev v državnem oziroma deželnem zboru je ostala glas vpijočega v puščavi. Vlada bi se morala toliko iz spekulacijskih kolikor iz strateških ozirav zavzeti za to prekornost podjetje. Ljudje ne bi se trumoma izseljevali v Ameriko, ko bi se skrbelo za kako industrijsko ali rokodelsko šolo.

Da-si ta vas z deset minut oddaljeno vasjo Račice šteje nad 200 števil, je bila do letos takorekoč brez glave.

Mislil namreč, impozantnost vsaki vasi daje cerkev se stolpom, katero so ravnokar z velikim trudom in požrtvovalnostjo dovršili.

Mogočno se je dvigalo solnce dne 8. avgusta t. l. nad podgrajsko vasjo, ter že na vse zgodaj razglašalo poslednje meglice, ki bi hotele motiti redko slavnost.

Ob treh popoldne pomikal se je slavnostni sprevod proti Hrušici, od koder so prihajali zvonovi. V ospredju so nosile belo oblečene deklice in dekleta krasne vence, za njimi pa so šle gospodične, gospe, uradniki in vaščani. Zvonovi bližnje farne cerkve zadone, topiči pokajo, tudi zvončka male domače cerkvice sta brez zavisti pozdravljala novodošle kolege, ostavljajoč jim drage volje svojo prečastno službo. Dospevši k cerkvi pod novi stolp, zapel jim je domači mešani zbor ravnotako precizno, kakor prekrasno harmonizovano: „Ko dan se za- znava“ in to pod spretnim vodstvom g. pevovodja Grma. Med drugo in tretjo kitico je izustil g. kaplan primeren govor, na kar so bili zvonovi dvignjeni v njih stalno rezidenco.

Dne 11. avgusta zvečer so topiči zopet zagrmeli. Glej, presunljiv trenotek: glasovi zvonov (e, fis, gis) so se prvici milobno razlegali.

Vsa vas je bila zopet skupaj in veselega zvonjenja ni bilo ne konca ne kraja. Toda temu prazniku bo sledil v bodočem mesecu večji, veličastnejši: dan blagoslovljenja nove cerkve. Ta dan, ki bo pravčasno objavljen, bo gotovo najlepši dan, kar jih je do sedaj doživel starodavni Podgrad. Vabimo že sedaj vse prijatelje, bližnje in daljne, da prihite omenjeni dan, veseliti se z nami ter nam po mogočnosti prinesejo mali dar Bogu na altar. Na svidenje!

Tujci v Opatiji. Od 1. januarja 1910. do 10. avgusta 1910. je obiskalo Opatijo 29.567 oseb. Od 4. do 10. avgusta 1910. so na novo došli 1903. gostje. Dne 10. avgusta 1910. je bilo navzočih 5609 oseb.

Aeronavtsko letanje v Kopru. Po-roča se nam 15. t. m.

Danes sem bil v Kopru in ko sem se hotel okoli 10. ure vrniti proti domu, je bila glavna cesta proti železniški postaji zaprta.

Bil sem postavljen pred alternativo, da ostanem v mestu in zamudim vlak, ali pa da plačam krono za stvar, ki bi me sicer zanimala, a me tako ne zanima čisto nič, ker je prirejena v korist falirane kopske razstave.

Jaz sem seveda ugovarjal, kako pridem do tega, da mi se zapira cesto in brani domov, a pomagalo mi nič. Reklo mi se je, naj grem na Semedelo. Na moje vprašanje zakaj se pa ni to cesto zaprlo, mi je bilo rečeno, da zato ne, ker prihajajo od tam Italijani iz Istre.

Torej glavno cesto, po kateri prihajajo Slovenci, se je zaprlo, cesto, po kateri prihajajo Italijani pa ne. Namen je očividni. Italijanom, ki bi prihajali v mesto, naj bi bil prost uhod v mesto, dočim bi morali Slovenci, ki bi imeli kako opravilo v mestu, plačati takso.

Tako se je godilo našim ljudem tudi včeraj.

Kdor je hotel med 9. in 11. uro v mesto in iz mesta, je moral plačati krono, ali pa — čakati! Očividno je torej, da je bil glavni namen tega aeronavtskega letanja, olupiti Slovence po sili za krone, katerih ne plačajo z lepa za to — „slavno“ razstavo.

Čuditi se je treba samo, kako je prišlo c. kr. namestništvo do tega, da je dovolilo ta aeronavtski polet na način, da je oviral javni promet in prosto gibanje ljudstva. — Proti temu treba odločno ugovarjati in energično protestirati!

Druge slovenske dežele

Potrjen zakon Cesar je potrdil koroški deželni zakon, s katerim se glavnemu mestu Celovec dovoljuje pobirati 6½ stot. doklade na vsako krono hišne najemnine.

549-krat na požarišču je bilo tekom 40 let ljubljansko gasilno društvo, ki je praznovalo v nedeljo 40-letnico uspešnega svojega delovanja.

Deželni odbor kranjski je dovolil Janezu Kunčiču iz Bleda-Mlino napeljavo električne naprave na deželni cesti od Lesca do Boh. Bele. S tem je vprašanje električne razsvetljave Bleda zelo ugodno rešeno in naidejati se je, da dobi Bled že prihodnje leto elektrarno.

Najnovejši izum — Slovenca. G. M. I. v Mengšu na Gorenjskem je izumil popolnoma nov zrakoplov, s katerim poizkusi svoj prvi polet dne 4. septembra; dosedaj so se vsi poleti posrečili.

Znani koroški zrakoplovec, inženir Heim se je dne 10. t. m. ponesrečil v bližini Berolina. Ko je bil v višini 120 metrov, se mu je pokvaril stroj ter je z letalnim strojem vred padel na zemljo. Onesveščenega so izlekli izpod potrtga stroja. Nade je, da okreva.

Čehi na Koroškem. Slovit hotel Ankogel v Malnici ob Turški železnici je prišel v češke roke. Ta vest je silno razburila nemški svet. V graškem „Tagblattu“ se indirektno pozivlja, naj se Nemci ogibljuje tega panslavističnega hotela.

Nadomestna državnozborna volitev na Kranjskem. Kakor znano, je odložil kranjski deželni glavar Šuklje svoj državnozborni mandat. Nadomestne volitve so razpisane na dan 18. oktobra, morebitne ožje volitve na 25. oktobra. S. L. S. kandidira za ta mandat deželnega odbornika kranjskega prof. Jarca.

Gospodarstvo.

Izvoz lesa iz Bosne in Hercegovine. Lani se je izvozilo iz Bosne in Hercegovine 311.000 ton. žaganega lesa proti 202.000 ton. predlanskega leta. Vrednost lesa je znašala lani 21.620.000 K. Izlasti živahna je bila kupčija z železničnimi pragovi, ki so bili lani mnogo dražji nego zadnjih pet let. Zelo pa je nazadoval izvoz hrastovih vog, ker je ruska konkurenca v inozemstvu ves trg preplavila.

Sladkor se v Srbiji podraži. Zaloge sladkorja v Srbiji so zelo pomanjkljive; vsled tega vlada v Srbiji veliko pomanjkanje sladkorja, ki se zaradi tega podraži.

Žetev na Ogrskem. Zadnja domnevanja, da letošnja žetev ne bo bogve kako

Veliki kinematograf BELVEDERE

TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

Torek 16., Sreda 17. in Četrtek 18. avgusta 1910:

1) Krasne slike (12 projekcij). 2) Potovanje v Ilandijo po resnici. 3) Menjanje straže na cesarskem dvoru na Dunaju regimenta Deutschmeister št. 4. — 4) Kralj Artúr, historična drama. 5) NOVOST! Komični prizor. NOVOST!

Mnenje gospoda dra. AL. CRACIUNESCU,

poleti v Herkulesbad-u (Mehadia), po zimi v Opatiji.

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Vspehi, ki sem jih dosegel z Vasim izdelkom SERRAVALLOVO KINA-VINO Z ŽELEZOM (Vino di China Ferruginoso Serravallo) so bili tako povoljni, da ne bi mogel biti sedaj brez njega. Veseli me, da Vam morem poročati, da je to vino mnogo boljše od vseh sličnih.

HERKULESBAD, 14. maja 1909.

Dr. AL. CRACIUNESCU.

Bogomil Pino

: bivši urar v Sežani :

ima svojo novo

PRODAJALNICO : UR

-- v TRSTU --

ulica V. Bellini 13

(na-proti cerkvi sv. Ant. nov.)

Vsakovrstne veržice

PO TOVARNIŠKIH CENAH

Nov način razsvetljave

Brez napeljave. Največji prihranek. - Svetloba stotih sveč s troškom 1½ st. na uro.

Cenik za luč „TITUS“ zastoj.

Gaspari & Micheli

TRST, ULICA FELICE VENEZIAN 15-16

TELEFON šte. 24-19

Širite EDINOST

Podpisana si dovoljuje naznaniti slavnemu občinstvu, da se je s 1. julijem 1910

preselila :

s svojo dobroznano trgovino z cveticami in pogrebni predmeti iz svoje vile : : : : v hišo št. 400

(pri gostilni „pri Mičelu“) na Opčinah — Tu ima svojo prodajalno in zalogo vseh potrebnih predmetov za pogrebe velike naše tvrdke v Trstu, po zelo nizkih cenah, Vrhu tega imam na izbero umetne cvetice za birmo, sv. obhajilo poroko in plese, istotako veliko zalogo pravih voščenih sveč 2 kroni klg. — Udana

JOSIPINA ud. CAPELLAN.

CANTI JUGOSLAVI Iv. Kušarja

se dobivajo v „Slovanski knjigarni in trgovini papirja“ JOSIP GORENJEK, Trst, ul. Valdirivo 40. Knjiga stane broj. K 3. lično v platno vezana K 4

TRŽAŠKI SLOVANI

in posebno okoličani ki prihajajo v mesto po raznih opravilih, imajo najlepše in najprimernejše zbirališče v dobro poznani

:: Kavarni Universo ::

ki se nahaja na trgu pred „Narodn. domom“ št. 1, uprav nasproti restavracije „Balkan“. V kavarni so poleg izvrstne kave na razpolago vsakovrstni likerji in razni slovenski, nemški in laški časniki in vse boljše ilustr. revije. Za obilen obisk se priporoča FRANJO BOJC.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

: „DALMATIA“ :

VOZNI RED

veljaven od 16. julija 1910 do nove odredbe.

Proga TRST-METKOVIČ A
Odhod iz Trsta v ponedeljek ob 5. uri popoldne. Dohod v Trst v soboto ob 6. uri zjutraj.

Proga TRST-METKOVIČ B
Odhod iz Trsta v četrtek ob 5. uri popoldne. Dohod v Trst v sredo ob 6. uri zjutraj.

Proga TRST-METKOVIČ C
Odhod iz Trsta v soboto ob 5. uri popoldne. Dohod v Trst v četrtek ob 6. uri zjutraj.

Proga TRST-KORČULA
Odhod iz Trsta v torek ob 5. uri popoldne. Dohod v Trst v ponedeljek ob 6. uri zjutraj.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine

Dr. J. Čermák || V. Tuscher

: zobozdravnik : | koncesij. zobni tehnik

... TRST ...

ulica della Caserma št. 13, II. n.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO

PO ZMERNIH CENAH

RAFAELE ITALIA

TRST - VIA MALTANTON - TRST

Zagrebska tovarna tvrdke Henrik Francka sinovi,

v vsakem oziru novodobno urejena,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bode li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu : Franckovem : kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

hogata, so se uresničila, kajti dosednji rezultati kažejo, da lo žetev letos le srednje dobra. Vzrok za to je seveda skrajno neugodno vreme, kateremu je bila s celo Evropo vred izpostavljena tudi Ogrska. Kakor drugod, je tudi na Ogrskem to slabo vreme prej tako bogato obetajočo žetev močno uničilo in zaradi tega so danes dvomi o rezultatu popolnoma opravičeni. V severnem delu Ogrske je žetev tako kvalitativno, kakor kvantitativno še precej dobra. V nekaterih krajih pa je žetev kvalitativno jako slaba. Povprečni letošnji pridelek se čeni na 51.84 milijonov met. stotov. Žito kaže srednje dobro. Ječmen bo razmeroma dovoljen in sicer bo zimski ječmen še jako dober, razven par izjem. Oves se bo razmeroma dobro obnesel. Krompir je trpel na peronospori, ravno tako tudi jako mnogo vinska trta. Sadej kakor jabolka, hruške in orehi kažejo še precej povoljno, kratko in malo vsi poljski prideniki kažejo nekako srednje dobro.

Književnost in umetnost

Popolna slovnica esperantskega jezika. Priredil, izdal in založil Ljudevit Koser, Juršinci pri Ptuj, Stajersko. Cena 1.20 K (po pošti 10 stot. več). Druga izdaja.

Tiskal C. Albrecht v Zagrebu. 1910. 8°. 116 strani.

Prva izdaja je razširila zanimanje za esperantsko stvar po celi domovini, druga izdaja pa naj služi predvsem kot učilo voditeljem esp. tečajev, ki jih naj otvorijo naši agilni somišljeniki tekom prihodnje jeseni in zime. V tej izdaji so izginile neprijetne napake, ki so jih zagrešili v 1. izdaji hrvatski stavci. Mesto epiloga je daljši predgovor in kratak pregled slovnice. Vsak naročnik dobi zastojen letak ter majhno slovnico in slovarček, ki obsega skoraj 2000 besed. — Knjiga se dobiva v vseh slovenskih knjigarnah in v založništvu esperantskih knjig Lj. Koser, Juršinci pri Ptuj, Stajersko.

Razne vesti.

Umoril svojo ženo in samega sebe. Kurjač Beni Marton v Velikem Varadinu je hotel že dvakrat umoriti svojo rodbino. Pred dvema letoma je zaprl svojo ženo in otroke v neko sobo in potem zažgal hišo. Z velikim trudom se je posrečilo takrat rešiti zaprte. Pozneje je Marton zvezal svoje štiri otroke eden na drugega ter se vlegel z njimi preko železniškega tira. Opazili pa so ga železniški uslužbenci in odstranili. Takrat je vzela žena otroke seboj in se preselila z njimi k svoji materi. Marton, ki je očevidno že dalje časa umobolen, je poiskal minuli četrtek svojo ženo na delu v vinogradu ter jo je prosil, naj se povrne k njemu nazaj. Ker žena to ni hotela storiti, je potegnil revolver in ustrelil v njo pred očmi otrok. Na to je ustrelil dvakrat proti sebi. Žena je mrtva, dočim utegne ostati on pri življenju.

V kateri deželi se potuje najceneje? Od „Touring Cluba“ izdano zvezno glasilo je priobčilo zanimive podrobnosti o cenah voženj na železnicah v posamičnih evropskih deželah. Po teh podatkih zavzema Belgija v tem pogledu rekord, kar se tiče nizkih cen. Cena po kilometru znaša tamkaj 9-37 centimov za prvi razred, 6-37 za drugi razred in 3-78 za tretji razred. Na to pride Nemčije s sledečimi v centimih preračunjenih zneskih: I. razred 8-75, drugi 5-62 in tretji razred 3-75. Pri teh cenah ni vzeta v obzir doklada za brzovlake in okolnost, da ni v Nemčiji več povratnih vozniških listkov. Na tretje mesto pride Francija s sledečimi tarifi: I. razred 10-19, II. 7-56 in III. razred 4-92 centimov pri državnih železnicah in 11-2, 7-55 in 4-92 cent. pri železnicah francoskih družb. Skoraj na enaki stopinji stoji holandski železniški tarif, ki je pa malo enoten. Na progi holandskih železniških družb se plačuje za I. razred 10-60, za drugi 7-95 in za tretji razred 5-30 centimov za kilometer. Enake tarife je uvedla nizozemska država na svojih progah do 50 kilometrov. Potem pa narašča vozna cena v obratnem razmerju k večji daljavi. V Italiji so cene nekoliko višje, nego na Holandskem. Tam stane vožnja za kilometer v I. razredu 11-6, v drugem 8-12 in v tretjem razredu 5-22 cent. Nato sledi Švica. Največe vozne cene ima Anglija. Cene se menjajo na progah Great Western Railway med 12-94 in 19-42 v I. razredu, med 9-12 in 12-94 v II. in med 6-47 in 9-71 v tretjem razredu.

Najceneje se potuje na Ruskem, seveda je treba tam računati na velike daljave, kajti večja mesta so oddaljena eno od drugega po več verst.

Kako postopa pruska birokracija proti Poljakom na Poznańskem? Iz Poznańja poročajo: V Chwaszczyni je Poljak Jan Licharski hotel postaviti na svojem posestvu novo zgradbo. Vložil je prošnjo za stavbno dovoljenje že pred štirimi leti, a ni dobil nobene rešitve, vkljub temu, da je opetovano stvar urgiral. Končno je prišel z zgradbo. Kakor hitro pa je prišel s stavbnimi deli, mu je bila takoj oblast na vratu

ter ga je ogradila, da je hotel graditi novo poslopje brez stavbnega dovoljenja. Zaman se je Licharski zagovarjal, da je opetovano urgiral stavbno dovoljenje, sodišče ga je obsodilo v 10-dnevni zapor. Med poljskim prebivalstvom je ta obsodba izzvala veliko razburjenje.

Boj s klopotačo. Znani svetovni potovalec John D. Rivver pripoveduje v „Electric Worldu“ doživljaj, kako ga je v San Diegu v Kaliforniji spretnost nekega Amerikanca obvarovala pred grozno usodo. Rivver se je nahajal v posetih na farmi nekega znanca in se je brez vsake skrbi vlegel spat na vrto. Iz spanja ga je pa izbudilo čudno ropotanje, ki je bilo čuti v njegovi bližini. Ves pospan je pogledal okoli sebe in je mislil, da mu otrpne kri v žilah.

Malo korakov pred seboj je videl namreč grozno klopotačo (najstrupenejšo kačo v Ameriki), ki se je bila žugajoč dvignila in se je nekako pripravljala, da plane nanj. Rivver je ostal kakor okamenel na svojem ležišču in ni mogel dati nobenega glasu od sebe. To je bila morda njegova rešitev. V tistem hipu je zagledal nekega Meksikanca, ki je delal tam blizu in ki mu je zaklical: „Ležite mirno! Delavec je vrgel od sebe lopato, katero je obdeloval zemljo, ker se je hotela klopotača sedaj vreči nanj, ki si je upal zaklicati potovalcu svarilne besede. Meksikanec je pa naglo izvlekel iz žepa močan usnjat „lasso“ (zanjka), ki jo znajo Meksikanci z veliko spretnostjo sukati. Sedaj je pričel boj med Meksikancem in klopotačo.

Kača se je dvignila še višje, da bi se zagnala na Meksikanca, ki je bil oddaljen od nje 6 do 7 korakov. V najnevarnejšem trenutku je švignila usnjata zanjka po zraku in v istem trenutku se je kača kakor od strele zadeta zgrudila na tla, kajti zanjka se jej je prav tesno ovila okoli vratu in jo zadržala. Rivver se še vedno ni mogel iz strahu ganiti, dokler ni Meksikanec prav mirno prišel k njemu in mu pokazal, da je kača brez vsake moči. Igral se je s kačo, jo dražil, ne da bi se bila mogla ganiti in konečno jo je pobil s palico.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj lns. oddelku.

Gostilna pri sv. Jakobu, prostora za 300 oseb, s celim komfortom, odda se po ugodni ceni 1000 kron. Najemnina 1200 kron. Gostilna je pripravna za društvene sestanke. — Pojasnila daje Collarsich, Kavarna Corso od 9.—11. in 3.—6.

Velika soba prazna, z dvema oknoma, vsa prenovljena, se odda v ulici Barriera vecchia 13, IV. n. od spredaj. Več se izve Barriera 17, Pekarna. 1311

Odda se meblovana soba v ul. S. Anastasio 20 v pritličju, na levo. 1300

Proda se nekaj 5 nevih, solidno izdelanih sodov od 400 litrov, pripravni za klet. Obroči iz cinka. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 2000

Odda se dobro upeljana gostilna v sredini mesta, toči pivo Dreher, obiskuje jo tudi slovanška družba. — Agenzia Triestina — Scorzera 1320

Išče se mladenič, ki naj govori slovenski, italijanski in nemški, kot začetnik v pisarni. — Agenzia Triestina, Scorzera 2. 1319

V Rojanu se oddajo v najem mala stanovanja po K 17 mesečno. — Pojasnila v ulici Geppa 16, žganjarna. 1322

Proda se 451 sežnje svetla gozdnatega nad Rojanom po 5 K seženj. — Posredovalnica Acquedotto 6. 1323

Pravi Slovenec voznik, se priporoča vsem slovenskim družinam za prevažanje pohištva za 24. avgusta. Pisati je ali poizvedeti v tobakarni Piazza Goldoni št. 3. 1310

Odda se hotel „International“ v Trstu (Morfalcone) z dnem 26. oktobra 1910 pod ugodnimi pogoji. Sprejemnik mora biti zmožen slovenske, nemške in italijanske. Več se izve pri lastniku hotela ali pa pri Inzer. oddelku Edinosti. 1295

Slovenska žganjarna A. Žitko Trst, ulica Acquedotto 3 priporoča slavnemu občinstvu svojo žganjarno, v kateri se prodaja pišča prve vrste in po zmerni ceni. Vse vrste likerjev, ruma, slivovca, konjaka. Domači brinjevec in tropinovec. **POSEBNOST:** razni zdravilni likerji. 1093

Avtorizovana dunajska šola. — ustanovljena —

rezanja oblek, izdelovanja oblek in perila ANA NOVAK - TRST ulica San Lazzaro 16, III.

Potujete ???

Dovolite en nasvet: Poglejte si pred odhodom na novo dopelo izbiro ženskih torbic, novčark in vsak. kovčgov v domači trgovini

Ivana Rucker, ul. Nuova 29

Za ženske! Klobučnice! za moške

Radi bolezn se proda šivalni stroj za K 72, za vsako delo doma. — Ulica Galatti 18, vrata 28, levo. 1350

Dr. Fran Korsano Specijalist za sifilitične in kožne bolezni ima svoj ambulatorij v Trstu v ulici San Nicolò št. 9 (nad Jadransko banko) Sprejem od 12. do 1. in od 5. in po 6. in po popol.

ALBERT FINZI & CO. — TRST — Via Paduina št. 5. Glavno zastopstvo in zaloga: parnih mlinov „Hungaria“ iz Budimpeste, „Podravina“ iz Gjurjevaca in „Gisela“ z Virovitice, moko, otrobov, in drobnih otrobov, špeha, masti

Zaloga obuvala in lastna delavnica **PAVEL VISINTINI** Trst, ul. Glosue Carducci 31. Filijalka ul. S. Sebastiano 8. Velika izbira moških in ženskih čevljev. — Poprave se izvršujejo točno in solidno po zmernih cenah

Oglase (Inserate) treba naslovljati ne na Uredništvo lista, in ne na Tiskarno „Edinost“, ne na „Narodni Dom“ in ne na „Hotel Balkan“ v Trstu, ampak edino na „Inzeratni oddelek“ našega lista ali na Upravo.

Uredništvo, Tiskarna, Narodni dom in Hotel Balkan nimajo z oglasi nikakega opravila.

io naj si dobro zapomni oni, ki naroča oglase v našem listu in želé, da bodo isti točno uvrščeni. — — —

CARLO STRUKEL prodajalnica drobnarij in igrač TRST - Corso 34 - TRST Galanterije iz usnja, Pošne torbe Ovratnice, dežniki in palice. Specijaliteta: Potrebščine za hribolazce.

ANTON REPENŠEK knjigovez v Trstu, via Goolia 9 priporoča slavnemu občinstvu svojo moderno urejeno delavnico, v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah. SVOJI K SVOJIM!

Odprl se je v Škedenju **kinematograf „Adria“** Elegantna dvorana, sestavljena po najmodernejših načrtih. Vsaki torek, četrtek in soboto nov program. VSTOPNINA: I. mesto 30 vin., otroci in vojaki 20 vin. II. mesto 20 vin., otroci in vojaki 10 v.

Odlikovana delavnica in zaloga **sedlovja in potnih predmetov** FRIDERIK HERTAUS, TRST, ulica Stadion št. 10.

„PRI STARI BRESKVI“ v ulici Belvedere št. 17 se toči izvrstno pivo in vino.

Prodajalna slanline: in: delikates z buffetom

Alojzij Kranjc, Trst ulica Sanità 22 (vokal ulice S. Giorgio 5)

Pivo Dreher, uležano in Kaiserjevo. Španska vina iz The Continental Bodega Company. — Dezertna vina bela in rdeča iz kleti princa Lichtensteina v Feldeburgu in grofa Lantierija v Vipavi. Vsaki dan kuhana gnjat, stanjelaka gnjat in raznovrstne slanline. Sveže surovo maslo iz planin in izbran sir.

VILA EPOS

BLD—MILNO blizu hotel Petrana se vsled smrti posestnika

proda dne 27. avgusta 1910 ob 3. popoldne na licu mesta potom prostovoljne javne dražbe. Pojasnila daje: D. REPE, BLED.

GOSTILNA N. D. O.

ki jo sedaj vodi g. HENRIK KOSIČ je popolnoma na novo preurejena

in po najmodernejem slogu slikana. Točijo se različna pristna vina. Ob vsakem času se dobijo gorka in mrzla jedila.

Gostilna je otvorena vsako soboto in nedeljo do 1. ure popoldne.

Brizgalnice raznih vzorcev. — Popravki z največjo natančnostjo in jamstvom se izvršujejo v mehanični delavnici inštalacij kakor tudi vode in plina

G. Simsich & A. Boschin Trst, Via Rossetti 5, Telefon 133, rim. IV.

ANTON SKERL mehanik, zapriseženi zvezence

TRST, Carlo Goldenijev trg št. 11 Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Napajalov in zaloga električnih svetilk, tudi in prodaja gramofonov, sonofonov, in fonografov. Zaloga priprav za točilne pivo, karne delavnice za popraviljanje avt. strojev, koles, motokoles itd

Velika zaloga pripadkov po tovar cenah. TELEFON št. 1734.

FRIDERIK SCHWARZ Trst, Via Valdirivo št. 3, Trst

Zastopnik: znanih: mlinov SZMOLENSKY & COMP. SZABATKA

Proi parni mlin Békéscsaba Akcijska družba parnih mlinov Baja. — Zastopnik za Trst, Gorisko, Istro in Dalmacijo.

FRIDERIK HERTAUS, TRST, ulica Stadion št. 10.

HOTEL BALKAN

70 sob, električna razsvetljava, lift, kopelji. CENE ZMERNE. J. KÖGL.

HOTEL BALKAN